PAGINA ARDEALULUI

In ziua înmormântării lui Ion. I. C. Brătianu

— Suspendarea cursurilor la şcoale. — La Universitate. — Serviciul religios dela biserica ortodoxă română.—Comemorarea dela clubul naţional liberal—

Cluj, 27

In urmă unei dispoziţiuni a ministerului instrucţiunei, Sâmbătă au fost suspendate cursurile la toate şcoalele ţinându-se cu această ocaziune cuvântări comemorative despre marele om de stat Ion I. C. Brătianu.

La toate şcoalele din Cluj comemorarea a decurs într'o atmoseră de adâncă pietate. Până şi la şcoala de conductori tehnici, ai cărei elevi se ştie că se află în grevă, s'au prezentat toţi elevii, ascultând cuvintele rostite de d. prof. Chinezu.

*

Senatul universitar a hotărît să comemoreze pe Ion I. C. Brătianu în ziua de 4 Decembrie, la orele 11, în aula universităţii.

*

Duminecă înainte de masă s'a oficiat serviciul religios pentru odihna sufletului celui dispărut în toate bisericile româneşti.

In biserica ortodoxă, au oficiat S. Sa protopopul Vasiu şi doi preoţi; răspunsurile a fost date de corul Episcopiei.

Au participat la serviciul divin toţi reprezentanţii autorităţilor civile şi militare: d-nii general Pop, comandantul corpului de armată, d. general Tomescu, colonel Rădulescu şi aproape întreg corpul ofiţerilor superiori apoi P. S. S. Episcopul Nicolae d. ing. Hossu director c. f. r., St. Pop, subadministrator financiar, magistraţii în frunte cu d-nii consilier Mănescu şi preşedintele tribunalului d. dr. Andrei.

S. Sa. protopopul Vasia a rostit un discurs, scoţând în evidenţă meritele de mare bărbat de stat ale lui Ion I. C. Brătianu, care a răuşit să câştige prin prestigiul său, genial său politic şi neîntrecuta lui iubire de ţară, întreaga încredere a defunctului Rege Ferdinand.

Aminteşte apoi cuvintele marelui dispărut, rostite între moţi:

— „Aceia, cari au redeşteptat sentimente mari, au îndrumat şi condus acţiuni puternice ale unui popor, au dreptul la recunoştinţa eternă a neamurilor".

Ion I. C. Brătianu, care a înfăptuit unitatea naţională, are dreptul mai mult ca oricine la recunoştinţa neamului românesc, astăzi cât va trăi sufletul de român pe aceste plaiuri.

*

La clubul partidului naţional-liberal, în faţa unui mare număr de ascultători, d. prof. univ. dr. Iosif Popovici, a exprimat durerea care a cuprins sufletele româneşti după moartea lui Ion I. C. Brătianu. Dă apoi cuvântul părintelui asesor consistorial Stanca.

D-sa exprimă jalea, care a cuprins sufletele, când aripile morţii au răpit pe neaşteptate pe Ion I. C. Brătianu.

D. prof. universitar Ştefănescu-Goangă: Ion I. C. Brătianu a fost tip al românului cu gândirea clară — latină, — pătrundere puternică, cumpănit şi totuşi de-o energie neînvinsă.

Calităţile lui de mare bărbat de stat le-a câştigat parte în casa părintească, dela părintele său şi dela cercul politic în care a trăit. Dar în afară de educaţie politică, de obicinuinţa ce şi-a făcut-o de a calcula real evenimentele politice, el mai avea o calitate care lipseşte altora: un suflet mare. Toate acţiunile lui politice purtau pecetea gânditorului, a omului politic genial căruia nu-i scapă nici un amănunt dar mai presus de toate erau călăuzite de un suflet cald, de o iubire de neam înflăcărată.

Această iubire de neam şi de ţarina românească l'a îndemnat să caute a intra până în cele mai ascunse taine ale istoriei poporului nostru şi de a vizita cele mai duioase sate, cele mai înalte piscuri de munţi. Numai aşa a putut câştiga o părere reală despre forţele poporului fiind vecinic optimist, chiar în momentele cele mai grele. Pentrucă nu este om politic acela, care nu a intrat în aceste amănunte istorice.

D-sa trece apoi la marile realizări ale lui Ioan I. C. Brătianu, unirea—reformele sociale — economice şi politice, toate călăuzite de iubirea de neam. Înainte le războiu a urmărit cu perseverenţă unirea, pe urmă consolidarea şi ridicarea culturală.

In ce privteşe statul, — el a avut un adevărat cult pentru prestigiul statului. Şi tocmai aci a fost rău înţeles de mulţi oameni politici cari adesea l'a nedreptăţit.

Şi de aci dela Cluj, unde el n'a fost înţeles, de aci de unde au pornit atâtea cuvinte de ocară, va trebui să pornească un spirit mai înţelegător al timpurilor şi al oamenilor.

După lovitura grea ce a suferit neamul românesc prin moartea acestui mare bărbat de stat, datoria noastră este de a căuta să păstrăm moştenirea ce ne-a lăsat.

LA BRAŞOV

Duminică, la 10 dim., s'a oficiat în biserica „Sf. Adormire" din Cetate, un serviciu religios pentru odihna sufletească a fostului prim ministru al ţării I. I. C. Brătianu.

Au participat şefii tuturor autorităţilor civile, precum şi foarte mulţi ofiţeri aflaţi în garnizoană.

A. Gociman

LA ŞCOALELE DIN CLUJ

La liceul „Gheorghe Bariţiu" a vorbit d. profesor *I. Petruca*, relevând într'un avântat discurs personalitatea lui I. I. C. Brătianu.

La „Şcoala normală de băeţi" a vorbit cu nespusă duioşie d. profesor *C. Sudeţeanu*.

In cuvinte frumoase, isvorite din adâncul inimii, a arătat imensitatea durerii neamului d-na profesoară *Valeria Demetrescu*, la şcoala normală de fete.

La liceul „Regina Maria", discursul funebru a fost rostit de d. director *N. Bogdan*, un discurs care a lăsat adâncă impresie.

La gimnaziul „C. Angelescu" după o scurtă, dar impresionantă cuvântare introductivă a d-lui director *Anton Domide*, d. profesor *Dumitru Braharu* a citit un duios panegiric, stăruind mai ales asupra dragostei lui I. I. C. Brătianu faţă de Ardealul românesc.

La seminarul pedagogic universitar d. profesor *Gheorghe Mateescu* caracterizând pe marele dispărut, l-a asemănat cu Richelieu, Bismark şi alţi mari bărbaţi cari şi-au înscris cu slove de aur numele în istorie.

La şcoala comercială de fete d-na directoară *Ileana Bosac* a evidenţiat mai ales rolul lui I. I. C. Brătianu în marea operă a înfăptuirii unităţii naţionale.

La şcoala comercială de băieţi a vorbit duios şi frumos d. profesor *Ion Gherghel*, iar elevul *Constantin Orăşanu* cl. IV a citit o scurtă biografie a făuritorului României Mari.

Duioase au fost şi serbările dela *„Şcoala profesională de fete"* şi *Şcoala secundară „Principesa Ileana"*. In discursurile rostite la aceste şcoale s'a stăruit mai ales asupra împrejurării că doliul pentru moartea lui I. I. C. Brătianu e general şi că Ardealul va fi pururi recunoscător aceluia care cu toate sforţările a luat răspunderea istorică a epopeii neamului.

La Academia Comercială, a vorbit d. profesor *Gh. Morariu*, străruind, în cadrele unui excelent discurs, asupra recunoştinţei ce o datoreşte Ardealul marelui om care a fost I. I. C. Brătianu.

Şedinţa de doliu a consiliului Comunal Braşov

27 Noembrie

Sâmbătă d. a., la 3 jum., membri consiliului comunal s'au adunat în sala sfatului orăşenesc, sub preşedinţia d-lui primar.

D. dr. Moga, în faţa asistenţii, care asculta în picioare, a rostit o cuvântare de omagii marelui bărbat de stat I. I. C. Brătianu. In numele comunei dă citire unei telegrame de condoleanţe trimisă d-lui preşedinte al consiliului de miniştri Vintilă I. C. Brătianu precum şi proclamaţia lansată de guvern.

In semn de doliu şedinţa s'a ridicat, viitoarea anunţându-se pentru Luni 29 cor.

S'a sinucis cu dinamită

Petroşani, 27 Noembrie

Muncitorul Ioan Ciura, dela minele de cărbuni din Vulcan, Dealu-Babii, şi-a cauzat moartea prin determinarea unei explozii de dinamită, — în urma căreia corpul i-a fost sfărâmat în bucăţi.

Motivul disperatului act nu se cunoaşte.

O anchetă la Timişoara

Timişoara, 27

Unii directori ai şcoalelor de ucenici din localitate au voit să vândă cărţi, caete şi alte rechizite, în valoare de câteva sute de mii de lei, cumpărate şcoalelor de ucenici de maeştrii acestora prin intermediul corporaţiei meseriaşilor.

Pentru clarificarea acestor neregulă, viu comentate de câteva zile în oraş, s'a format o comisiune, — compusă din d. şef al serviciului cultelor Emil Grădinariu, d-nii consilieri dr. G. Crăciun, dr. Oct. Crâşmariu, Reiter şi d. G. Petcu din partea corporaţiei, — care va ancheta şi aviza asupra eventualelor sancţiuni.

Din Odorhei

MOARTEA LUI IANCU NICOLAU. — A încetat din viaţă Iancu Nicolau, mare proprietar din Odobeşti.

VITICOLE. — Preţul vinurilor e în creştere.

Mulţi negustori atraşi de buna calitate îşi aduc vasele din alte părţi spre a le umplea cu vin de Odobeşti.

Societatea „Astra" în Secuime

Ceeace se face şi ceeace ar trebui să se facă

Zilele trecute soc. Astra — jud. Trei Scaune — a deschis seria conferinţelor în oraşul Sf. Gheorghe. Conferenţiarul talentat care este d. I. Lungulescu, prim-procuror al Tribunalului local a procurat momente de spiritualizare auditorului compus din publicul românesc al acestui oraş, în majoritate săcuesc.

Conferinţele vor continua, sub iniţiativa preşedintelui secţiei Astra-Sf. Gheorghe, d. Tigoianu.

Notând faptul îmbucurător, vrem să arătăm că el nu poate fi decât o parte neînsemnată din ceeace, în mod special, ar trebui să constitue activitatea secţiilor „Astra" în Secuime.

Dacă rezultatele de până acum în opera de culturalizare a satelor în acţiunea de înălţare a conştiinţei româneşti la românii maghiarizaţi ar fi cel puţin în faza întâia — adică dacă s'ar fi făcut ceva pozitiv în această direcţiune — am fi fericitat conducerea secţiei „Astra" din Sf. Gheorghe, cu toată mulţumirea. Dar nu putem constata — în afară de planuri făcute, ni se pare şi pentru unele bănci populare, schiţe de idei schimbate la o şedinţă cu vorbă multă — acel ceva pozitiv, cât de modest, care s'ar chema activitatea extraurbană a secţiei „Astra" (ştim cele două conferinţe, în două sate) dovedind un sistem de muncă creator.

Nu vrem să jignim bunăvoinţa nimănui şi nu din spirit de critică scriem aceste rânduri.

Ceeace face secţia „Astra" din Sf. Gheorghe poate ni-ar mulţumi în alt oraş, în altă regiune. In Secuime, însă, unde mijle de români maghiarizaţi aşteaptă în zadar lumina gândirei şi simţirei româneşti — nu este corespunzătoare această activitate. De-altfel, în general, Astra dela Sibiu (centrul) n'a organizat nimic pentru campania culturală din Secuime.

La Ciuc am înregistrat o acţiune extraurbană mai susţinută. Dar tot nu este ceeace ar li trebuit să iniţieze centrul şi să înfăptuiască secţiile.

Dacă însă nu s'a pornit această campanie de către societăţile celelalte, „Astra" avea datoria s'o facă, din primul an dela liberarea ţinuturilor săcueşti de sub jugul maghiar.

Şi, dacă centrul n'a făcut-o, să fi luat iniţiativa aceia cari, în mijlocul secuimii, sunt mai aproape de tragica soartă a românilor cari şi-au uitat limba maternă!...

Iar, în special, pentru „Astra" din Sf. Gheorghe ar fi trebuit să fie un îndemn succesul adevărat dela Micfalău, cu prilejul instalării vrednicului preot Ciutac, trecut dela reformaţi la ortodoxism.

Să revenim la realitate: un palat cultural în Sf. Gheorghe ne trebue—dar nu făcut de „Astra". Rostul acestui palat este altul şi ridicarea lui nu o aşteptăm dela această societate ci de la contribuţia tuturor societăţilor noastre. Dela această societate pretindem un studiu, un plan sistematizat de muncă, cu vorbă puţină, cu fapte multe, modeste dar trainice, în satele din Secuime. La această muncă, să se asocieze preotimea, care nu are până acum nimic înscris în câmpul operei de cultură naţională şi religioasă în aceste sate.

Spunem, fără înconjur, adevărul. Dar avem dreptul să-l spunem, după ce am făcut apeluri neîncetate şi am arătat, lumii întregi, situaţia grea din Secuime; după ce cunoaştem şi ceea ce ar fi trebuit să se facă dar nu s'a făcut.

Nu ne raportăm la persoane, ci la sistemul adoptat—incomplet în cel mai bun caz, dacă nu greşit.

Avem dreptul să spunem adevărul, după ce am notat cu laude şi încurajare chiar cea mai neînsemnată activitate a acelora cari voiau să încrusteze ceva în războjul muncii culturale româneşti în secuime.

Pentru munca pe care o vedem cu rezultate mari, se cere, însă, apostolat. Entusiasm dublat de iniţiativă, de încăpăţânare în a zdrobi rezistenţa elementelor adverse—entuziasm ca în vremea anilor 1914—1916, când învăţătorii, preoţii, profesorii, funcţionarii publici au pregătit, prin serbări la sate, prin predici, sufletele vechiului regat pentru marele sacrificiu al războiului de unitate naţională. Am văzut, atunci, într'un sat de lângă Târgovişte, lacrimi în ochii bătrânilor, fulgere în ai tinerilor—sub biciul de foc al entusiasmului unui învăţător!...

Apostoli aşteaptă starea nefericită a românilor maghiarizaţi din secuime. Şi „Astra", în primul rând, trebue să-i dea.

V. St. Iosif

Efectele primului târg de export în Nordul Ardealului

S'au cumpărat multe vite pentru Cehoslovacia şi Austria. — Preţurile au fost ferme

Satu-Mare, 25 Noembrie

Precum am arătat data trecută, lumea comercială din nordul Ardealului a aşteptat cu nerăbdare prima zi a târgurilor de export. In epoca aceasta de criză, târgurile de export au fost binevenite, fiindcă ele au contribuit la îndreptarea pieţei. Numeroşi crescători de vite au încasat sume destul de bune, la rându-le putând să acă faţă altor angajamente.

De dimineaţă, târgul era ocupat de cârduri de vite, de toate categoriile. Cu două zile înainte sosiseră numeroşi cumpărători străini, mai ales cehi şi austriaci.

Vitele cumpărate pentru export s'au vândut cu 13—15 lei kgr. cele pentru consumul intern cu 10—11 lei, iar cele pentru muncă cu 18—20 lei kgr. A surprins mai ales numărul mare de cai prezentaţi spre vânzare. Tranzacţiuni cu aceste animale s'au făcut puţine.

Unele comune din centrul Ardealului au cumpărat armăsari de soi. De asemenea, porcii nu prea au fost căutaţi.

Cele mai multe cumpărări s'au făcut pentru Cehoslovacia. Cehii au plătit şi mai bine. Din această cauză, pe la ora 10 s'a observat o ridicare simţitoare a preţurilor.

Vitele cumpărate pentru export până seara au şi fost trimise în staţiile de îmbarcare.

Deşi la început se credea că, din cauza timpului rău, din Maramureş nu vor sosi vite în târg, s'a observat că şi aceştia au adus multe. Au fost reprezentate cele mai îndepărtate comune din regiunea muntoasă. De altfel, din cauza soiului bun de vite ce are Maramureşul, s'a observat că au fost destul de căutate, dacă nu pentru export, unde nu s'au cumpărat cele mai frumoase, dar pentru interiorul ţării.

*

Târgul a ţinut 2 zile. Frumosul rezultat obţinut, acum la început, dă speranţe că în viitor aceste târguri vor fi foarte animate.

Ce-i la muzeul din Timişoara

Timişoara, 27

Impotriva felului cum este condus muzeul bănăţean din localitate s'au rostit multe cuvinte de critică.

Insuşi mult regretatul Rege Ferdinand I, când a vizitat Timişoara, a căutat să vadă totul ce e de văzut aici şi a rămas adânc mâhnit de halul de desorganizare al numitului muzeu. Cuvintele defunctului suveran întregitor de ţară au văzut şi lumina tiparului în coloanele unor gazete. Dar nici aceasta n'a avut darul să facă pe edilii noştri, — căci muzeul bănăţean funcţionează sub egida primăriei — să se îngrijească de soarta acestei instituţii.

Tot atât de rău impresionat de cele văzute la acest muzeu, a rămas şi d. prof. Comşa dela Sibiu, a cărui competinţă în materie cântăreşte foarte mult. „Nouăzeci la sută din cele adunate şi păstrate în acest muzeu — a spus d-sa — sunt lucruri fără de nici o valoare".

Felul cum sunt îngrămădite piesele muzeului una peste alta, dau impresia unei hale de vechituri. Puţină pricepere să ai numai, şi te cuprinde jalea văzând că etalarea tablourilor se face după criterii absurde. Majoritatea tablourilor n'au nici o valoare, sunt lucrări de duzină şi printre ele se pierd câteva giuvaeruri de artă adevărată.

Praful dela muzeu ar merita un capitol special. S'ar putea spune — dacă ne-am permite să glumim într'o asemenea chestiune serioasă — că cei ce conduc muzeul au păreri originale în ceeace priveşte menirea instituţiei încredinţată competinţei lor, căutând să aibă completă şi colecţia straturilor de praf de toate vechimile.

Ne facem ecoul mirării atâtora dintre vizitatorii oraşului nostru, ecoul indignării multor oameni competenţi şi cerem ca primăria să aibă o fărâmă de preocuparea şi pentru muzeul bănăţean. Să fie dat afară tot ce nu are ce căuta între pereţii acestui muzeu. Afară şi cu piesele ce n'au nici o menire şi nici o justificare şi să impună celor însărcinaţi cu conducerea muzeului să depue mai multă osteneală, dacă pot. Iar dacă nu...

Publicaţii ardelene

—Cele Trei Crişuri.—„Aspecte contimpornae"—

Revista dela Oradea, condusă de d. George Bacaloglu, a apărut în număr dublu, pentru comemorarea lui Iosif Vulcan, înaintaşul „luptător pentru lumină" al acestei regiuni de graniţă. I s'a ridicat, deunăzi, şi un bust acestui ostaş al culturii româneşti, în acelaş oraş. Bustul e opera sculptorului Anghel Chiciu şi în suplimentul artistic al revistei găsim reproduceri frumoase a lucrărilor lui mai cunoscute.

Despre Vulcan scriu d-nii Bacaloglu, I. Agârbiceanu şi Iacob Radu. Reproduceri alese din scrierile lui dau putinţa cetitorilor de astă să aprecieze talentul lui poetic, gustul lui literar şi metoda de judecată critică, pentrucă Vulcan n'a fost numai un organizator şi încurajator al mişcării literare ardelene din timpul său, ci el însuş a scris literatură, încercând chiar genuri diferite.

In restul sumarului, în afară de cronicile, cari înfăţişează mişcarea culturală dela graniţa de vest a românismului, găsim un articol introductiv al d-lui prof. Ovid Densuşianu, după care va urma o serie de articole despre aspectul actual al vieţii intelectuale româneşti.

Intreaga serie promite să fie un aspru rechizitoriu al culturii româneşti de astăzi, şi chiar al întregei culturi, care, după părerea d-lui Densuşianu, a ajuns într'o fază de adâncă slăbiciune şi rătăcire.

D. Densuşianu e îngrijat de ravagiile spiritului ştiinţific, care în vremea noastră a ajuns atotputernic, dând precădere elementului intelectual, în dauna elementului moral-afectiv. Fenomenul e evident în toate manifestările vieţii omeneşti, deci şi în literatură. In revolta-i dureroasă, d. prof. Densuşianu găseşte accente de mişcătoare satiră brodată cu câteva elemente profund adevărate: „In locul talentului s'a ridicat acum — ca pentru a-l suplini — stăruinţa reclamei, menită să atragă prin afişe multicolore, curiozităţi ce vor fi mai târziu desamăgite.

Laude exagerate, afişe strigătoare, anecdote picante atribuite autorului, menit să fie lansat, nimic nu-i de prisos. Profesorii universitari s'au mutat dela Universitate la parlament, lumea din saloane se desfată, trecând dela un gen de literatură la altul, iar despre popor, atracţia foiletoanelor a sfârşit prin a-l acapara definitiv".

Dar găsim oare în viaţa societăţii de astăzi numai motive de îngrijorare pentru soarta culturii? Şi aceste motive au lipsit cu desăvârşire în alte vremuri, în acelea pe cari le socotim astăzi, văzute în perspectivă istorică, vremuri de progres şi de avânt cultural? Nu s'a înşelat şi altădată contemporanii asupra scriitorilor, atribuindu-le talent şi genialitate unor vorbăreţi isteţi, dar săraci cu duhul, pe cari posteritatea i-a îngropat în negura uitării? Nu găsim şi astăzi, alăturea de atâţia reclamagii, şi scriitori de talent şi chiar public de elită, care să-i aprecieze pe aceştia, în dauna celorlaţi? Au fost toţi editorii din trecut oameni pricepuţi şi astăzi nu se găseşte nici unul capabil să aleagă neghina din grâu în materie de literatură? Şi Grigore Alexandrescu s'a plâns, în satira lui, de mediocritatea intelectuală a saloanelor din timpul său şi totuş noi judecăm astăzi altfel acea epocă, în care, dacă nu lipsea categoria celor inculţi şi a celor fără simţul frumosului şi al valorosului cultural, se găseau totuş oameni de litere talentaţi şi cercuri culturale, cari încurajau pe aceşti scriitori, susţinând o mişcare culturală de oarecare amploare.

Dacă schema vieţii intelectuale de astăzi poate avea coloane deficitare, nu înseamnă că este iminent falimentul culturii, cum sunt mulţi înclinaţi să creadă, citind asemenea critici severe asupra vremii noastre. Poate chiar astfel de critici, numai în parte îndreptăţite, sunt o dovadă despre mobilitatea spirituală a vremii şi despre tensiunea ei intelectuală, care are rezerve, căci nu s'a descărcat până la epuizare.

Apoi chiar lipsa sentimentului e aşa de generală în epoca modernă recentă? D. prof. Densuşianu spune: „toate acestea (progrese ale ştiinţei şi ale tehnicei, fătul ştiinţei) nu vor insemna nimic, cât timp inteligenţa nu va fi însufleţită de sentiment. Or, ceeace lipseşte veacului nostru e tocmai acest sentiment, fără de care toate sforţările noastre vor rămânea sterile; sentiment creator de ideal — nu ideal ştiinţific şi arid, ci ideal moral şi superior ce singur ne-ar putea înălţa, căci nimic nu ne ridică şi nu ne exaltă mai mult decât ceeace ne însufleţeşte şi ne întrece". Dar n'a fost războiul pentru întregire, purtat în numele unui ideal şi susţinut de o fanatică credinţă, morală şi înălţătoare, cea mai puternică manifestare a sentimentului, care ne-a stăpânit în anii aceia? Acest sentiment însă îşi găseşte mereu altă forme de manifestare şi n'avem motive să credem că el ar fi slăbit atât de mult în urma războiului, în cât să nu mai fie capabil de noui erupţii, de altă natură, însă la fel de nobile şi de valoroase în viaţă.

*

Mai însemnăm un amănunt în legătură cu revista „Cele Trei Crişuri". Până de curând această revistă se tipărea la Oradea, unde se şi redactează. Acum însă ea se tipăreşte la Craiova, unde publicaţiile literare au sporit foarte mult după războiu. Tipărituri e mai artistică, aşa cum ese din teascurile „Scrisului Românesc" dela Craiova. Probabil că e şi relativ mai ieftină, căci altfel mai greu ne-am putea explica această mutare.

Este şi acest fapt o dovadă a crizei de editură din Ardeal, pe care o probează chiar numărul restrâns de publicaţii literare din această provincie.

O. Boitoş

Intâmplări de toată ziua

Blaj

ORAŞUL IN INTUNTRIC. — In seara de 24 Noemb., direcţiunea uzinei electrice, ca să silească oraşul la plata unei sume de 100.000 lei, a găsit cu cale să nu mai dea lumină în oraş.

Dacă oraşul datora uzinei o sumă oarecare, societatea trebuia să caute o altă modalitate de încasare a acestei sume pe cale judiciară, dar nici de cum să se răzbune asupra locuitorilor cari nu aveau nici un amestec în această afacere.

AUTORIZAREA TARGULUI DE EXPORT. — Guvernul înţelegând pe deplin rostul înfiinţări târgurilor de export pentru vite, a încuviinţat şi în oraşul Blaj un asemenea târg, care va funcţiona în fiecare Joi, începând dela 1 Decembrie.

Tg.-Mureş

ACCIDENT. — Pe când autobuzul de curse în oraş, proprietatea d-lui Vonica, trecea prin piaţa Albina, în faţa măcelăriei Haidu, a lovit trăsura de piaţă nr. 25 a lui Alexandru Rotona, avariând-o.

INCENDIUL DIN SOVATA. Un foc, a cărui cauză este încă necunoscută, a izbucnit la vila „Ileana" din Sovata, a d-lui Augustin Agoston, distrugând-o aproape în întregime. Pagubele se evaluează la 1 jum. milion lei.

SINUCIDERE. — Vasile Bărdăsan, în etate de 67 ani, domiciliat în strada Remetea 26 din Tg.-Mureş, s'a spânzurat la locuinţa sa.

FURTURI. —In Voivodeni, necunoscuţi s'au introdus prin spargerea uşilor în locuinţa lui Gheorghe Cenaşa, furându-i o mare cantitate de mere, depozitate în pae, în pod.

— In Beica, tot necunoscuţi, prin spargerea geamului dela o fereastră, s'au introdus în locuinţa femeii Maria Moldovanu, furându-i toate hainele şi rufăria.

Timişoara

ARESTARI. — Comercianţii din Fabric s'au plâns că li se fură articolele de reclamă, expuse pe uşile prăvăliilor.

Pentru a da de urmele hoţilor, d. director Atanasie Guţu, girantul circ. II poliţieneşti secondat de comisarii C. Popovici şi Batin, au făcut o razzie în tot cuprinsul cartierului. Au fost arestaţi peste 20 de inşi suspecţi, printre cari şi autorii furturilor de care s'au plâns comercianţii din Fabric. Ei sunt între 18—22 de ani, cunoscuţi clienţi ai poliţiei.

FUGA UNUI AGENT EXCROC. — Agentul comercial Frideric Hajdu, după ce şi-a înşelat clienţii cu sume de sute de mii de lei, a fugit în Iugoslavia.

Hajdu are un trecut destul de încărcat de aventuros. El a comis şi la Budapesta diferite excrocherii, pentru care a fost condamnat. Când s'au publicat ştiri despre excrocheriile lui, s'a apărat pretinzând că nu este identic cu Hajdu care a fost condamnat în capitala Ungariei.

In Timişoara, el a avut agenţură bancară. Se ocupa cu fel de fel de afaceri, îndeosebi cu comerţul de cereale. Păgubiţii lui de azi sunt în majoritate agricultori.

ÎNCERCARE DE SPARGERE. — Trei spărgători au încercat să pătrundă Vineri noaptea în ferăria d-lui Pausz de pe strada Vasile Alexandri. Pe când erau ocupaţi cu deschiderea lacătului uşei au fost surprinşi de sergenţii de oraş. Spărgătorii, au fugit, s'au urcat într'un automobil care-i aştepta în faţa palatului poştelor şi n'au putut fi prinşi.

FALIMENT. — Comerciantul Coloman Kutterer din Iosefiu Bul. Principele Carol a fost declarat falit.

Petroşani

DETAŞARE. D. N. Bucur, învăţător dela şcoala primară din Petrila, a fost detaşat în postul vacant la şcoala primară nr. 2 din Petroşani.

MOARTE SUBITA. — In apropiere de staţia Pui (Hunedoara), s'a găsit cadavrul unui necunoscut, în etate de 50 ani.

S'a constatat apoi, că este Ioan Refereş din Nadaşia-de-jos şi cu a murit subit.

Haţeg

INSTALAREA NOULUI PREOT REFORMAT. — Duminică a fost instalat noul preot reformat din Haţeg. In prezenţa autorităţilor, a credincioşilor reformaţi şi a numerosului public invitat, protopopul Ludovic Kovocs a instalat pe noul preot Francisc Gulak.

La banchetul care a urmat la hotelul *Central*, au luat parte reprezentanţii bisericii, autorităţilor şi presei şi fruntaşii oraşului Haţeg. Intâi a toastat pentru M. S. Regele Mihai I, protopopul Ludovic Kovacs, arătând că ungurii reformaţi din ţara românească sunt mulţumiţi cu soarta lor şi doresc să trăiască în pace sub domnia M.S. Regelui Mihai I. Urmeazu toastul preotului din Lonea, Ludovic Baczó, care doreşte ca nemulţumirile din sânul bisericii reformate din Haţeg să ia sfârşit prin instalarea noului preot.

Cel mai mare efect l-a avut toastul d-lui Nagy Balint, care a toastat în sănătatea celor invitaţi şi a curatorului Emeric Herszenyi. A răspuns sărbătoritul, preotul Francisc Gulak, care a arătat că va munci cu drag în noua sa parohie.

Zalău

INCENDII. — Din judeţ vine ştirea, că fabrica de cherestea din Iloroet, proprietatea d-lui Hirsch, a fost mistuită de foc.

— In ziua de 23 c., la ora 6 seara, a izbucnit un foc la prefectură.

Pompierii, deşi anunţaţi din timp, sosesc peste o jumătate oră şi atunci puţini, iar cu instrumentele ce le au nu sunt de nici un folos. Din podul marelui palat iesea un fum des: ardeau grinzile acoperişului.

La faţa locului printre primii sosiţi remarcăm pe: d. poliţai Boruzescu, care se suie în pod şi ia măsuri de localizare.

In fine, soseşte bat. 7 vânători de munte şi sub comanda harnicului comandant d. lt.-colonel I. Cloajă, dau un concurs preţios.

După 3 ore focul a fost potolit cărându-se apă cu găleţile date de comerciantul Erdey, şi pompându-se cu aparate Minimax, împrumutate dela comercianţi.

Pagubele sunt mari. Incendiul a provenit dela un coş.

Ştiri culturale din Cluj

— Activitatea despărţământului Cluj al „Astrei". — Conferinţa d-lui prof. Augustin Popa —

Cluj, 27 Noembrie

In sala de conferinţe a liceului „Regina Maria", — a ţinut o şedinţă comitetul despărţământului Cluj al Astrei. Au participat numeroşi membri. Deschizând şedinţa, d. director Nicolae Bogdan a făcut o expunere asupra activităţii desfăşurate până acum în cadrele despărţământului. Apoi, s'au luat ultimele măsuri în legătură cu serbarea zilei de 1 Decembrie. Se va organiza o serbare la teatrul naţional, cu preţiosul concurs al corului operei şi al unor artişti dela operă şi teatru. D. Ioan Agârbiceanu va citi o conferinţă, arătând însemnătatea zilei indicând căile şi mijloacele prin cari se va consolida unirea proclamată acum 9 ani la Alba-Iulia.

D. director a mai anunţat darul de 50 mii lei făcut din partea primăriei oraşului pentru scopurile culturale ale despărţământului. Se crede că un însemnat ajutor va fi acordat şi din partea prefecturii judeţului şi astfel, despărţământul va ajunge în situaţia să-şi reia activitatea şi să reînceapă propaganda culturală la sate.

*

In sala festivă a prefecturei d. Augustin Popa, profesor de teologie în Blaj, şi-a desvoltat interesanta sa conferinţă tratând subiectul „citiţi scripturile". A fost o apologie a bibliei şi o combatere a părerei greşite că între adevărata religie şi adevărata ştiinţă ar fi vre-o contradicţie.

Conferenţiarul a constatat, că principala piedică a pătrunderii spiritului religios în clasele culte e ignoranţa. Despre principiile religioase, oamenii au idei cât se poate de obscure. Nu e mirare. In sufletul omului cult trăiesc două lumi. Cea dintâi e un răsunet al celor moştenite dela părinţi şi al celor învăţate în şcoală, mici frânturi cari contribue religia lui. Cea de-a doua e complexul adevărurilor, al teoriilor şi ipotezelor ştiinţifice, înşirate în malele secundare şi la universitate. Neştiinţifice, înşirate în şcoalele segur şi neclintit, omul nici nu se trudeşte să o apropiere de cea de-a doua de frica unei măruiri.

Principalul temeiu al religiei e sfânta scriptură, cartea cărţilor, în care e depozitată solia lui Dumnezu către oameni. Nu e aşa dar o carte omenească, ci dumnezeiască, şi prin urmare, nu poate să cuprindă decât adevărul curat. E ridicol aşadar a presupune că între cele coprinse în sf. scriptură şi între ştiinţă ar fi vre-o contradicţie.

In acelaş timp e incontestabil adevăr, că nu tot ceeace se numeşte ştiinţă poartă pe drept acest nume. Are şi ştiinţa o mulţime de ipotese neconfirmate.

Contradicţia aparentă între ştiinţă şi Sf. scriptură e rezultatul cercetărilor superficiale şi a nepătrunderii în esenţa lucrurilor.

Aşa bună-oară, se afirmă că datele cronologice ale sfintei scripturi nu corespund totdeauna cu cele fixate de istorie.

Se uită însă, că în sfânta scriptură istoria e ceva cu totul secundar. Scopul urmărit de agiografi a fost relevarea adevărului religios, nu soluţionarea unor chestiuni istorice.

Voind să explicăm sf. scriptură trebue să fim înainte de toate obiectivi, luând în considerare toate împrejurările.

E suficient să facem o asemănare între miturile popoarelor vechi cu privire la crearea lumii şi între cele ce ni se spun în „Genesă" ca să ne convingem de absolută raţionabilitate a celei din urmă. Rezultatele cercetărilor geologice confirmă, în adevăratul înţeles al cuvântului, cele ce ni se spun în sfânta scriptură.

Se crede că supra-naturalul e în contradicţie cu ştiinţa. Dar dacă admitem existenţa lui Dumnezeu, trebue să admitem şi atotputinţa lui. Prin supranatural se leagă lumea imaterială de cea materială. Faptele supranaturale nu se pot atribui hazardului, căci atunci, ar fi posibil ca dintr'o cantitate de cerneală vărsată la întâmplare pe o hârtie să răsară o poezie de Eminescu.

In studiarea Bibliei trebue să mai fim cu considerare şi la felul de a fi al orientalilor, ne confundând vre-odată esenţialul cu accidentalul. In istoria popoarelor vechi găsim lacune cu mult mai mari decât în Biblie, cu toate că scopul lor principal, ori cât, unic a fost acela de-a scrie istoria.

In sfârşit, multe din hipotezele ştiinţifice sunt ca şi vasul „Mafalda". Adevărul religios e însă ca şi barca de pe lacul Genizaretului, pe care nici cele mai mari furtuni n'au putut să o nimicească. De-aceea şi apostolul Petru, după o discuţie cu Isus asupra unei, chestiuni pe care nu o înţelegea, a esclamat: Doamne, la cine vom merge? Tu ai cuvintele vieţii de veci!

Recunoscem că am dat un prea palid resumat al celor spuse de d. Augustin Popa, în ceasul de înălţare spirituală cât a durat conferinţa. A fost răsplătit cu îndelungate şi sincere aplauze.

A apărut şi s'a pus în vânzare

ALMANAHUL ZIARULUI „UNIVERSUL" pe anul 1928

Cu un foarte bogat şi variat material, cu numeroase şi interesante ilustraţiuni

Preţul 40 lei